

Broj: 05-05-28024/17 ZJ
Sarajevo, 13.11.2017.g.

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
- OVDJE -
n/r Ana Babić, predsjedateljica

PREDMET: Dostava odgovora na zastupničko pitanje

Zastupnik Skupštine Kantona Sarajevo Edin Forto je na 33. Radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj 02.10.2017. godine, u okviru tačke Dnevnog reda "Zastupnička pitanja, inicijative i odgovori" u skladu sa Poslovníkom Skupštine Kantona Sarajevo, postavio slijedeće zastupničko pitanje:

PITANJE:

"Zašto ste izmjestili kantonalnu stanicu za mjerenje zraka sa lokacije u Alipašinoj ulici na lokaciju kod Vijećnice? Dobro je poznato da lokacija na Vijećnici svojim položajem ne daje realnu sliku zagađenja. Pored toga, kada ćete postaviti veći broj mjernih stanica, te ih osposobiti za mjerenje čvrstih čestica promjera manjeg od 10 mikrometara, što je standard u evropskim gradovima? ."

ODGOVOR:

Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša je 2008.godine otpočelo sa automatskim monitoringom kvaliteta zraka, nabavkom tri stanice za automatski monitoring kvaliteta zraka, te na osnovu važećih propisa, kao i Studije uspostavljanja sistema automatskih stanica za monitoring kvaliteta zraka na području Kantona Sarajevo iz 2004.godine izvršilo njihovo postavljanje na lokacije Alipašina, Otoka i Ilidža. Donošenjem Federalnog Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Službene novine Federacije BiH" broj 3/12), utvrđeni su kriteriji za određivanje lokacija za smještaj automatskih stanica za monitoring kvaliteta zraka. Pravilnikom je, pored ostalog, propisano i slijedeće: "u urbanim područjima, mjerno mjesto za uzimanje uzoraka određuje se tako da na nivo zagađenja na njima utiče doprinos svih izvora, koji se nalaze u pravcu puhanja dominantnog vjetrova. Mjerno mjesto ne bi trebalo biti pod utjecajem samo jednog izvora....", te da "za sve zagađujuće materije, usisna cijev namijenjena za praćenje uticaja saobraćaja mora biti udaljena najmanje 25 metara od ruba glavnih raskrsnica i najviše 10 m od ivičnjaka". S obzirom na to da automatske stanice za monitoring kvaliteta zraka Alipašina i Otoka nisu zadovoljavale navedene uslove pošto su bile smještene neposredno uz velike raskrsnice (Alipašina uz raskrsnicu ulica Maršala Tita, Alipašina i Hamze Hume, a Otoka uz raskrsnicu Bulevar Meše Selimovića, Alije Kučkalića, i Prijedorska), bilo je nužno iste izmjestiti. Izmještanje navedenih stanica je postavljeno i kao jedna od mjera predviđenih Akcionim planom za smanjenje čestičnih tvari u zraku na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona

Sarajevo" br. 16/13), koji je Vlada Kantona donijela pošto je ustanovljeno da se na području Kantona Sarajevo najveći broj dana u godini bilježi prekoračenje koncentracije PM 10 čestica i čađi. Stoga je stanica Otoka prebačena sa raskrsnice na zelenu površinu između ulice Bulevar Meše Selimovića i Miljacke, a stanica Alipašina na lokaciju Vijećnica. Dakle, obje lokacije sada zadovoljavaju sve uslove koji su propisani navedenim Pravilnikom.

Ministarstvo je, u cilju usklađivanja sa pomenutim Pravilnikom, krajem 2015.godine izvršilo i ažuriranje Studije uspostavljanja sistema automatskih stanica za monitoring kvaliteta zraka na području Kantona Sarajevo, te se premiještanje postojećih stanica i postavljanje novih vrši na osnovu iste.

Napominjemo da smo prvobitno stanicu Alipašina namjeravali prebaciti na adekvatne lokacije u Općini Centar (park kod II Gimnazije ili Park Hastahana). Međutim, nakon dugotrajne prepiske i održavanja sastanaka sa Zavodom za planiranje razvoja Kantona i Službom za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine Centar, nismo mogli dobiti potrebne dozvole. Stoga smo stanicu prebacili na jednu od lokacija u Općini Stari Grad koja je predviđena navedenom Studijom.

U skladu sa navedenim, ali i činjenicom da je mjerenjima na stanici Vijećnica, koja je na novoj lokaciji počela sa radom u maju 2016.godine, zabilježen godišnji prosjek koncentracije PM10 od $49 \mu\text{m}/\text{m}^3$, koji značajno ne odstupa od godišnjeg prosjeka na stanicama Otoka ($59 \mu\text{m}/\text{m}^3$) i Mobilna ($58 \mu\text{m}/\text{m}^3$), nejasno je odakle potiče konstatacija da položaj stanice Vijećnica "ne daje realnu sliku zagađenja". Bitno je napomenuti da koncentracije zagađujućih materija u pojedinim dijelovima Kantona Sarajevo ne možemo vezati samo za lokalne izvore zagađivanja, nego i za niz drugih faktora, kao što su smjer i brzina vjetrova, geografski položaj, prisustvo temperaturne inverzije, orografski faktori itd. Detaljna analiza monitoringa kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo je javno objavljena i nalazi se na web stranici <http://kvalitetzraka.ba>.

Što se tiče postavljanja većeg broja stanica u Kantonu Sarajevo, Kantonalnim planom zaštite okoliša Kantona Sarajevo za period 2017-2022.god. koji je usvojila Skupština Kantona Sarajevo na Sjednici održanoj 31.10.2017.godine predviđena su značajna finansijska sredstva za nabavku još pet stanica za automatski monitoring kvaliteta zraka za područje Kantona što predstavlja optimalan broj stanica u skladu sa Studijom uspostavljanja sistema automatskih stanica za monitoring kvaliteta zraka na području Kantona Sarajevo.

Ističemo, da je Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša i u 2017.godini izvršilo nabavku jedne stanice za automatski monitoring, završilo sve procedure dobivanja potrebnih dozvola i postavilo stanicu na lokaciju Ilijaš. U toku je njeno informatičko uvezivanje u mrežu automatskih stanica, a vrijednosti će se moći pratiti na web stranici <http://kvalitetzraka.ba>. Ova stanica, kao i mobilna stanica, pored glave za uzorkovanje čestica promjera do $10 \mu\text{m}$ (PM10), sadrže i glavu za uzorkovanje čestica promjera do $2,5 \mu\text{m}$ (PM2,5). Međutim, pošto analizator može mjeriti koncentraciju samo jednog polutanta, odlučili smo se za mjerenje koncentracije čestica promjera do $10 \mu\text{m}$, a razlozi su slijedeći:

Mjerenje koncentracije prašine i trenda povećanja i smanjenja je prioritet mjerenja stanja kvaliteta zraka. Kada je uspostavljena mreža stanica u Kantonu Sarajevo, nije postojala obaveza niti praksa mjerenja PM2,5. Daleko važniji podatak u procesu monitoringa kvaliteta zraka je trend, te je iz ovog razloga prioritet zadržavanja mjerenja PM10 na stanicama na kojima se ovo mjerenje provodi već godinama.

Sam monitoring PM2,5 je propisan od strane Evropske Unije u cilju smanjenja koncentracija na duži vremenski period, te je nakon perioda mjerenja koji je trajao 2 godine, svaka država članica

web: <http://mpgz.ks.gov.ba>
e-mail: mpz@mpgz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029, Fax: + 387 (0) 33 562-031
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

preuzela obavezu smanjenja prosječnih godišnjih vrijednosti za 20%, a granične vrijednosti su date na godišnjem nivou. Granične vrijednosti za PM2.5 ne postoje na dnevnoj i satnoj razini ni u našim propisima, niti u smjernicama Evropske Unije, te u slučajevima velikih koncentracija ovog polutanta u zimskom periodu ne možemo propisivati interventne mjere za smanjivanje koncentracija.

PM2,5 čestice su sadržane u PM10, te nije u potpunosti tačna konstatacija da se ove čestice ne mjere, pošto su one sadržane u postojećim podacima.

Opredjeljenje Ministarstva je da se postupno uvede i monitoring PM2,5 čestica, ali da se na ovaj način ne prekidaju nizovi podataka koje već posjedujemo. Prilikom nabavke budućih monitoring stanica, u svakom slučaju će se planirati i nabavka analizatora koji pored PM10 mogu da mjere i PM2,5, što će u budućnosti dati procentualni omjer sadržaja PM2,5 u PM10, te će se moći interpolacijom doći i do aproksimativnih vrijednosti PM2,5 kroz protekli period.

Osim navedenog, važno je naglasiti da sadržaj PM2,5 u mnogome zavisi od vrste zagađenja i izvora zagađenja na tom području, te se industrijski izvori sa ugrađenim novim generacijama filterskih postrojenja smatraju najvećim izvorima PM2,5 čestica. Kako u Kantonu Sarajevo ne postoji veći broj ovakvih izvora, do sada nije vršen kontinuirani monitoring PM2,5, što će se nadogradnjom monitoring mreže u budućnosti promijeniti, te će se i ovaj polutant obrađivati analizom stanja kvaliteta zraka.

S poštovanjem,.

MINISTAR

Čedomir Lukic, dipl.ing.arh.

Dostaviti:

- Naslovu
- Stručna služba Vlade (na znanje)
- Evidencija
- Arhiva

web: <http://mpgz.ks.gov.ba>
e-mail: mpgz@mpgz.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-029, Fax: + 387 (0) 33 562-031
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

